MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Tarkemmin katsoen yhtiöiden kilpailuttaminen matkaviestinnässä ei ole uutta vaan paluuta vanhaan. **HELSINGIN SANOMIEN PÄÄKIRJOITUS TAAJUUSHUUTOKAUPASTA**

Rakennemuutos syö elinvoimaa

Suomalaisten maatilojen määrä on laskemassa tänä vuonna alle 60 000:n. Tilastokeskuksen mukaan viime vuonna Suomessa oli noin 61 500 maatilaa.

Tilojen vähenemisvauhti on ollut kova, koska vuonna 2000 Suomessa oli vielä runsaat 81 000 maatilaa. Tilojen vähentyminen on kuitenkin hieman hidastunut verrattuna edelliseen kymmenvuotisjaksoon. Vuosien 1990–2000 välisenä aikana tilojen lukumäärä väheni lähes 50 000:lla.

Maatilojen määrän vähentymisen arvioidaan jatkuvan edelleen ja vuonna 2020 tilojen lukumäärä on noin 45 800.

Tilojen vähentyminen näkyy tilakoon kasvuna. Viime vuonna maatilojen keskipeltoala oli 37,4 hehtaaria. Rajua rakennemuutosta kuvaa myös se, että enää noin kolmasosalla maatiloista on kotieläimiä. Lypsykarja- ja sikatilojen määrä on puoliintunut kymmenessä vuodessa. Kotieläintuotantoa jatkavat tilat ovat entistä suurempia.

Tuotannon keskittymisestä yhä suurempiin yksiköihin kertoo se, että tuotantomäärältään suurin puolikas maatiloista vastaa noin 90 prosentista Suomen koko maataloustuotannosta.

Huolimatta tilakoon kasvusta ei maatalouden kannattavuus ole seurannut mukana. Maatalouden tulokehitys on ollut laskussa koko 2000-luvun. MTT taloustutkimuksen laskelmien mukaan maa- ja puutarhatilojen yrittäjätulo jäi viime vuonna 1,4 miljardia euroa tappiolle.

MTK:n puheenjohtaja Juha Marttila on monta kertaa muistuttanut päättäjille, että kotimaisen lihantuotannon kannattavuus on niin huono, että tällä menolla tuotanto loppuu Suomesta. Maa- ja metsätalousministerin Jari Koskisen (kok.) mukaan huoli maatalouden kannattavuudesta on yhteinen, mutta ruokakriisistä puhuminen Suomessa on liioittelua.

Koskinen on sinänsä oikeassa, ettei Suomessa ole varsinaista ruokakriisiä. Ruokaa riittää kaupoissa ja kuluttajilla on pääsääntöisesti sitä varaa myös ostaa. Hälyttävä ongelma on, ettei tuottajilla ole enää varaa sitä tuottaa.

Suurenevat tilat yhdistettynä heikkoon kannattavuuteen laittaa maatalousyrittäjien jaksamisen lujille. Oman jaksamisen rajat pitäisi ottaa huomioon jo tuotannon laajentamista suunniteltaessa.

Kotieläintuotanto keskittyy yhä suurempiin yksiköihin.

Maatilojen lukumäärän vähentyminen ei ole vaikuttanut merkittävästi tuotantomääriin. Tilojen määrällä on kuitenkin suuri merkitys maaseudun kuntien ja kylien elinvoimaisuuteen. On vaarana, että aktiivisen maatalouden hiipuessa myös muu toiminta kylillä seuraa perässä.

Vaikka maatilat ovat edelleen maaseudun elinvoimaisuuden ydintä, tarvitaan kylien elävänä säilyttämiseksi myös muuta yritystoimintaa ja asukkaita.

Nykyistenkin asukkaiden pitäminen saati uusien saaminen kylille ei onnistu, jos kaikki palvelut siirretään keskuksiin. Nykyinen kehitys ei lupaa hyvää. Palvelut ovat jo suurelta osin kadonneet ja esimerkiksi kyläkoulujen lakkauttamistahti jatkuu.

Yritystoiminta edellyttää myös maaseudulla toimivia yhteyksiä. Sekä ajoneuvojen että tiedon pitää päästä liikkumaan.

Valtiovallan ja kuntien tehtävänä on mahdollistaa asuminen ja yrittäminen maaseudulla. Onkin aivan järjetöntä, että viranomaiset ovat evännet rakennuslupia hajaasutusalueille.

Maaseudulla on monella tavalla koko Suomen tulevaisuuden eväät. Jos näitä eväitä halutaan hyödyntää, pitää kehityksen suuntaa kääntää. Maalla on tilaa elää ja yrittää.

> **Maaseudulla on koko Suomen tulevaisuuden eväät.**

Eräpolut kutsuvat

Syksy on sadonkorjuun aikaa. Ihmisen kasvattaman sadon lisäksi luonto on jälleen vuodenkierrossaan kantanut hedelmää ihmisen korjattavaksi.

Marjojen, sienien ja kalojen lisäksi myös riistasadon korjuu pääsee näinä viikkoina kunnolla käyntiin. Metsästyskauden näkyvin avaus koetaan tänään keskipäivällä sorsajahdin alkaessa. Jahtiin osallistuu yli puolet maamme 300 000 metsästäjästä.

Viime yönä alkaneessa karhujahdissa kaatokiintiö on leikattu viime vuodesta puoleen. Suomen noin puolestatoista tuhannesta karhusta kaadetaan tänä syksynä enintään 136 yksilöä.

Taloudellisesti merkittävin saaliseläin on edelleen hirvi. Kaatolupia on 36 800 hirvelle, mikä on kolmanneksen vähemmän kuin viime vuonna. Lihasaalista osataan arvostaa, mutta hirvijahdilla pidetään myös kurissa metsä- ja liikennevahinkoja.

Olipa tavoiteltu saalis marjoja, kalaa, riistaa tai vain raitista ilmaa, on syksyn eräpolkujen kustu monelle vastustamaton. Luonto antimineen tarjoaa kiireiselle ihmiselle oivan tavan palata yksinkertaisten perusasioiden ääreen. Euron kriisi ei kuulu kuikan huudosta eikä vaikuta teeren lentoon usvaisella suolla.

Eränkäynti eri muodoissaan on kasvava harrastus. Vaikka erämatkailun ympärille on jo syntynyt merkittävää palveluyrittäjyyttä, sen taloudellisia mahdollisuuksia osataan Suomessa toistaiseksi hyödyntää vain murto-osaltaan.

Eränkäyntiin liittyviä palveluja voidaan kehittää käytännössä vain maaseudulla. Maanomistajien, metsästysseurojen ja maaseutumatkailuyritysten yhteistyöllä on luotavissa paikallisia menestystarinoita.

Eränkäynnin vahvoja perinteitä kannattaa Suomessa vaalia, samoin hyvän harrastuksen mainetta. Maineesta vastuuta kantaa omilla toimillaan jokainen eränkävijä.

VIERASYLIÖ

Vesilinnustus on lähes kestävää

Luonnonsuojelun, jonka tärkeä osa on linnuston suojelu ja hoito, perustuu luonnontieteelliseen tutkimukseen ja seurantaan. Lintujen kannanvaihtelut ja esiintymiset ovat ensimmäisenä osoittamassa ja nykyisin myös varoittamassa ympäristön muutoksista.

Vuosittain tehdään laskentoihin perustuvat kannanotot mahdollisesti asetettavista rajoituksista saalistettaville lajeille. Tämä on tarpeen, koska laissa säädettyä lajiluetteloa on hidasta muuttaa ympäristössä ja lajin esiintymisessä tapahtuvien muutosten mukaan.

Hallinnollisesta hitaudesta johtuen sallittaviin lajeihin kuuluu edelleen useita uhanalaisia vesilintuja.

Tutkimuksessa uhanalaisiksi vaarantuneiden lajien ryhmässä ovat muun muassa jouhisorsa (7 200), heinätavi, punasotka (900) ja tukkasotka (1 400). Sulkeissa on viimeisimmän tilastoidun metsästyskauden saalistettu yksilömäärä. Silmälläpidettäviin lajeihin kuuluvat tukkakoskelo (1 100) ja isokoskelo (5 100).

Muut kuin riistalajiksi säädetyt lajit ovat rauhoitettuja. Ongelman muodostaa se, ettei käytännössä maastossa metsästäjän ole mahdollista erottaa kaikkia rauhoitettuja lajeja saalistettavista.

Tilastoissa onkin yhdistetty tavi ja heinätavi (124 300), vaikka toinen näistä on uhanalainen. Samoin on hyvin vaikea tunnistaa rauhoitettua ja erittäin uhanalaista lapasotkaa, joka muistuttaa tukkasotkaa.

> **Maailman noin 9 700 lintulajista Suomessa pesii vain noin 250.**

Hämärämetsästyksessä ampumamatkat ovat lyhyempiä ja näin osumatarkkuus parempi. Kuitenkin valaistusolot eivät tällöin mahdollista lajien tunnistamista. Pienentyvässä populaatiossa tappio kertaantuu nopeasti.

Uusia lajeja on tulossa

Maailman noin 9 700 lintulajista Suomessa pesii vain noin 250.

Suomi on ollut ensimmäisiä maita lintujen runsauden selvittämisessä. Jokaisen Suomen lintulajin pesiminen ja muu esiintyminen on tiedossa ja jatkuvassa seurannassa.

Lintujen suojelu ja kestävän populaation koon ylläpitäminen on myös kansainvälinen asia. Muuttomatkat ja talviaikaiset esiintymisalueet ovat yhtä merkityksellisiä kuin pesimäalueet. Saalismääristä tulisi sopia eri maiden kesken.

Suomen tärkeimpien lintualueiden linnustollinen arvo on vähentynyt alle puoleen 1960-luvun tilanteesta. Heikoin tilanne on lintuvesillä eli matalavetisillä kosteikoilla.

Lintujen vähenemisen syynä ovat vesistöjen rehevöityminen ja sitä seuranneet ravintoketjujen muutokset sekä vesistöjen umpeenkasvu.

Pelkän parimäärän laskeminen ei luo perustetta alueen suojelutarpeelle. Laji voi olla Suomessa ilmaston lämpenemisen tuoma uuslaji, ihmisen tuottama vieraslaji tai sen esiintyminen saattaa aiheutua alueen olemisesta esimerkiksi Euroopan mittakaavassa pelkkä reuna-alue.

Laji voikin olla muualla runsas ja vasta tulossa pohjoiseen. Tämä kehitys merkitsee lämpimämpiä ja rehevämpiä alueita suosivien uuslajien tuloa, vaikka aluksi vähälukuisina.

Valkoposkihanhet ovat runsastuneet

Ilmaston lämpeneminen on jo tuonut maahan uusia lajeja. Niistä voi aikaa myöten tulla myös riistalintuja. Valkoposkihanhen pesivä kanta Suomenlahdella on kasvanut jo niin suureksi, että alueellisesti rajoitettua metsästystä olisi aiheellista harkita.

Muuttavat mukaan lukien Itämerellä tavataan vuosittain noin puoli miljoonaa valkoposkihanhea.

Arktinen lajisto kärsii vastaavasti nykyisestä ilmastokehityksestä. Vähentyneitä vesilintuja ovat muun muassa kiljuhanhi, alli, lapasotka ja pilkkasiipi. Vastaavasti rehevöityneille järville on tullut harmaasorsa, joka on vielä vähälukuinen.

> **Ilmaston lämpeneminen on jo tuonut maahan uusia lajeja.**

Suomen lintujen uhanalaisuutta arvioitaessa kokonaismäärän ohella otetaan huomioon lajin suhteellinen vähentyminen. Suomessa on erityinen vastuu niistä alueista, joita täällä tavataan suhteellisesti monia muita maita enemmän.

Kansallisesti suojelutarpeet on hyvin arvioitu ja rauhoitusohjelmat ovat toteutettavina.

Metsästyslaissa määriteltyjen riistalintujen metsästyksen tavanomainen harjoittaminen on lain mukaan oltava kestävän kehityksen mukaista. Tästä näyttää olevan pieni periaatteellinen poikkeus, joka koskee haahkan kevätmetsästystä.

Yleisten metsästysperiaatteiden mukaan eläimet, myös riistalajit ovat rauhoitettuja lisääntymisaikana.

Kevätmetsästys pitää lopettaa

Kevätmetsästys koskee enää vain Ahvenanmaata. Saaristomerellä harjoitettu allin kevätmetsästys päättyi viime keväänä maa- ja metsätalousministeriön antamalla asetuksella. Sen sijaan Ahvenanmaan maakuntahallitus salli haahkan metsästyksen toukokuun 2012 aikana.

Tarkkoja tilastoja kevätmetsästyksen tuloksesta ei ole saatavilla. Kansainvälinen luonnonsuojeluliitto IUCN, joka ylläpitää EU:n puolesta luetteloa uhanalaisista lajeista, on todennut allin kannan nopean vähentymisen Itämerellä. Talvehtivien lintujen määrä vähentyi talvien 1993 ja 2008 välillä noin 65 prosenttia. Alli on nyt luokiteltu maailmanlaajuisesti vaarantuneeksi. Perusteet johtivat kevätmetsästyksen kieltämiseen.

Olisi perusteltua lopettaa kokonaan kevätmetsästys. Kuitenkin asian tekee vaikeaksi Ahvenanmaan itsehallintolaki, jonka piiriin kuuluu myös luonnonsuojelu ja metsästys. Metsästykseen Ahvenanmaalla ei valtion metsästysviranomaisella ole näin toimivaltaa.

Lintujen kevätmetsästystä on perusteltu sillä, että se kuuluu perinteiseen saaristokulttuuriin, joka on säilyttänyt saaristoa elävänä. On syytä todeta, että saalistetuilla linnuilla ei enää ole ravintotaloudellista merkitystä. Sitä harjoittavat usein muut kuin saaristossa asuvat ja usein huvimetsästyksenä.

Linnusto kertoo oman tilansa ohella myös ympäristöstä. Luonnon monimuotoisuuden parantaminen käyttämällä ilmentäjinä lintuja on tieteellisesti perusteltu ja hyväksytty. Suomella on tässä laajassa kentässä oma asemansa ja luontoympäristönsä hoidettavina.

OLLI PAASIVIRTA
Kirjoittaja on ympäristönsuojeluneuvos Kauniaisista.

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

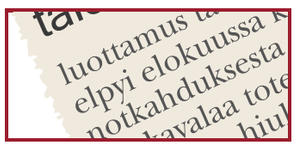

Ryhtiliike luonnon hyväksi

Savon Sanomat kiittelee asennemuutosta, joka Suomessa on viime vuosikymmeninä luonnon hyväksi tapahtunut. *”Suomessa on tapahtunut neljännesvuosisadassa huikea asennemuutos.*

1980-luvulla luonnonsuojelua pidettiin liki kirouksena, kuten muistetaan esimerkiksi Pohjois-Savosta Vieremän Talaskankaan suojelukiistojen aikana.”

”Toisin on tänään. Nuoret, ärhäkät luonnonsuojelijat ovat työllistyneet vanhetessaan hyvin aiempien vastustajiensa leipiin niin metsäyhtiöissä kuin ’metsävaltiossa’, Metsähallituksessa.

Monesti mietitään, kannattaako nuorison yrittää parantaa maailmaa.

Jos mikään, niin asennemuutos luontoarvoja kohtaan kertoo, että yrittänyttä ei laiteta, jos liikkeellä ollaan puhtain mielin ja omaa yksityistä etua tavoittelematta.”

Yhteisöstä kylälle voimaa

Iisalmen Sanomat kannustaa kyliä aktivoimaan itseään. *”Kylien aktivoimiselle on juuri nyt ehkäpä suurempi tarve kuin koskaan.*

Samaan aikaan, kun esimerkiksi palvelupisteet ja virastot lipuvat koko ajan entistä kauemmaksi, ihmisillä on selkeä halu ja tarve olla entistä tiiviimmin osana omaa lähiyhteisöään.

Tästä on monilla kylillä jo hyviä kokemuksia: on taisteltu oman koulun puolesta, rakennettu lähiliikunta-aluetta, pidetty huoli seurantaloista ja harrastettu yhdessä muun muassa teatteria.”

”Kylien entistä aktiivisempi osallistuminen yhteiskunnalliseen keskusteluun otettaisiin varmasti ilolla vastaan ainakin kyläläisten keskuudessa.

Kyläkokouksissa on kuitenkin muistettava, että perinteinen puoluepolitiikka pitäisi jättää viimeistään porstuaan.

Muuten kylien itselleen ottama vastuu ja valta voisi pian kuihtua keskinäiseen kinaamiseen ja omaan mahdottomuuteensa.”

KOLUMNI: ANTTI HIRSAHO

Mielenterveys on ihmiselle kaikki

Yksinomaan alle 30-vuotiaille kertyi vuonna 2008 yli 400 000 sairaspäivää masennuksen takia. Luku on karmea, mutta ymmärrettävä.

Masennus on sairaus, joka ei buranalla lähde ja sairauspoissaolot voivat venyä. Apua pitäisi siis jo kansantalouden kannalta ajateltuna olla tarjolla riittävän nuorille.

Pienimmän löytämäni arvion mukaan noin 10 prosenttia suomalaisista kärsii jonkinasteisesta masennustilasta. Vain osa hakee apua vaivaansa, joten osuuden arvioiminen on hyvin hankalaa. Varmaa on, että osuus on hyvin merkittävä.

Lasten ja nuorten hyväksi tehtävä mielenterveystyö on kenties paras mieleeni tuleva hyväntekeväisyyskohde. Tämä ei silmissäni kuitenkaan vähennä aikuisten tai vanhusten hyväksi tehtävän työn arvoa.

Elokuun Kantri-lehdessä äiti kertoo perheensä syvästä surusta esikoispojan itsemurhan jälkeen.

”Tuntui, että happi loppuu. Ettei voi elää varttiakaan”, äiti toteaa.

Todellisuudessa hyvin nuoret ihmiset päätyvät henkilökohtaiseen ratkaisuun varsin harvoin. Jokainen tapaus on kuitenkin vertaansa vailla oleva tragedia, joka saa pohtimaan tekoon johtaneita syitä.

> **Onko suomalainen sisu sitä, että murheen ja masennuksen kanssa pitää vain pärjätä yksin?**

antti.hirsaho@maaseuduntulevaisuus.fi

Koulukiusaaminen ja yksinäisyys voivat varmasti aiheuttaa masennusta, joka saattaa heijastua koko loppuelämään. Asiaan pitäisi pystyä puuttumaan ajoissa, mutta se lienee jo osoittautunut ilmeisen mahdottomaksi.

Suomessa on vuodesta 1990 ollut voimassa mielenterveyslaki. Se velvoittaa kunnan järjestämään alueelleen mielenterveyspalvelut riittävässä laajuudessa.

Oma näkemykseni on, että jos maassa tehdään keskimäärin 1 000 itsemurhaa vuodessa, laajuus ei ole riittävä. Ihmiseltä ei tietenkään voida tulla kotiin kysymään miten hänellä menee. Ehkäpä kuntalaisten tulisikin tuntea mielenterveyspalvelujen ensiapupiste yhtä hyvin kuin lähimmän lääkäripäivystyksen paikka.

Yksinäisyys tai suoranainen eristäytyminen ei yleensä ole kenellekään hyväksi, mutta tuhoisaa se on erityisesti masennuksen kourissa kamppailevalle.

Usein järkkynyttä mieltä auttaa keskustelu tai pelkkä kuunteleminen. Jos läheisille ei asiasta uskalla avautua, tarjolla on ammatti- ja vapaaehtoisapua.

Erilaiset auttavat puhelimet saavat vuosittain valtavan määrän soittoja yksinäisiltä ja ahdistuneilta ihmisiltä. Joukossa on tietysti paljon muitakin kuin mielenterveysongelmaisten puheluja, mutta avun tärkeyttä se ei poista.

Minun on aina ollut vaikea ymmärtää, miten esimerkiksi puolison tai lapsen menettäneet ihmiset jaksavat päivästä toiseen. Onko suomalainen sisu sitä, että murheen ja masennuksen kanssa pitää vain pärjätä yksin?

Vai hakevatko ihmiset apua, mutta häpeävät kertoa siitä? Raskaasta elämäntilanteesta ammattiavulla pelastuneiden kertomukset saattaisivat pelastaa tulevaisuudessa ihmishenkiä.

Maanviljelijän ammatti ei ole helpoimmasta eikä rennoimmasta päästä. Yksinäinen puurtaminen ja kasaantuvat paineet voivat osoittautua ylivoimaisiksi taakoiksi. Jos tuohon yhtälöön vielä lisää pimeän talvi-illan ja vauhdilla tyhjenevän pullon, alkaa sivullista hirvittää.

Maaseudulla avun tarpeen tunnustamisen vaikeus todennäköisesti korostuu, eikä ongelmia valiteta ainakaan oman kylän väelle. On hienoa, että ihmisille on erityinen maaseudun tukihenkilöverkko, jolle kylien olot ovat tuttuja.

Entuudestaan tuntemattomalle ihmiselle on puhelimessa helpompi kertoa ongelmistaan, koska voi olettaa, että hän suhtautuu niihin suhteellisen objektiivisesti.

Sydän- ja verisuonitautien vähentyessä meitä vaanii nurkan takana uusi kansantauti. Kukaan ei tiedä, mikä masennuksen todellinen kokonaisvaikutus suomalaisten kansanterveyteen on. Sen havaitseminen, avun hakeminen ja hoito ovat kaikki vaikeita tehtäviä.

Ihmisiä tulee kannustaa voittamaan häpeä ja hakemaan apua ajoissa. Vaikka sitten pistäytymällä yksinäisenä hetkenä naapuriin kahville tai tarttumalla talvi-iltana pullon sijasta puhelimeen.